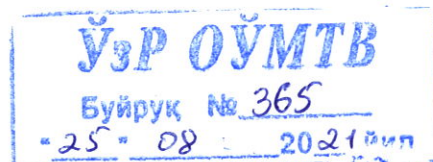

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари)
бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат транспорт университети.

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «24» 08 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «25» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабларини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т.р.		Бет
1.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) бакалаврият таълим йўналишининг умумий тавсифи.....</i>	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси	4
1.1.1.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> Малака талабининг қўлланилиши.....	4
1.1.2.	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	4
1.2.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.....	4
1.2.1.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари	4
1.2.2.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари	4
1.2.3.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари.....	5
1.2.4.	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари	5
2	<i>60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши</i> бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар.....	7
2.1.	Умумий компетенциялар.....	7
2.2.	Касбий компетенциялар.....	7
	Библиографик маълумотлар.....	8
	Келишув варағи.....	9

1. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) бакалаврият таълим йўналишининг умумий тавсифи

60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги ва сиртки таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалаврият дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси.

1.1.1. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари)** таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиш бўйича малака талаблари, ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

- бакалаврият битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи.

1.2.1. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) – “Архитектура ва қурилиш” таълим соҳасига оид йўналиши бўлиб, қурилиш соҳасини ривожлантиришга, истиқболни белгилашга, касбий кўникмага, мутасаддилик қобилиятига йўналтирилган инсон фаолиятининг воситалари, услублари ҳамда темир йўл бинолари лойиҳаларини бажариш ва тузилган лойиҳа натижаларини амалда қўллаш, бино ва иншоотларнинг техник эксплуатацияси, турар-жой биноларига техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш, энергия самарали саноат ва фуқаро биноларини лойиҳалаш билан боғлиқ комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

–темир йўл соҳасидаги турар-жой бинолари, меҳмонхона, ётоқхона, кам ва кўп қаватли турар-жой бинолари, жамоат бинолари, боғчалар, мактаблар, лицей–коллежлар,

ОТМ ўқув бинолари, ҳокимият, давлат бошқаруви бинолари, барча турдаги саноат корхоналари бинолари.

60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва ўзгаришлар муайян таълим йўналишининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишида ҳисобга олиниши назарда тутилади.

60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврият битирувчилари педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин, профессионал таълим муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган умумкасбий ва ихтисослик фанларини ўқитиш бўйича педагогик фаолияти билан шуғулланиш ҳукукига эга бўлади. Бакалавриятнинг касб таълими йўналишлари бундан мустасно.

1.2.3. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- ташкилий-бошқарув;
- ишлаб чиқариш-технологик;
- илмий-тадқиқот;
- лойиҳа-технологик;
- лойиҳа–конструкторлик.

1.2.4. 60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

60730300 – Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалаврият битирувчиси қуйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Илмий–тадқиқот фаолиятида:

– танланган фаолият йўналишига мос келувчи илмий-техник ахборотлар, илғор маҳаллий ва хорижий тажрибаларни билиши;

– берилган услублар бўйича экспериментларни қўйиш ва ўтказиш, халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалашни автоматлаштиришнинг стандартлаштирилган пакетлари асосида математик моделлаштириш усуллари эгаллаган бўлиши;

– интернет тармоғидан энг янги маҳаллий ва халқаро илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналтирилган ҳолда қидириб топа олиши;

– бажарилган ишлар бўйича ҳисобот тузиш, берилган услублар бўйича экспериментларни қўйиш ва бажариш усуллари эгаллаш қобилиятларига эга бўлиши лозим.

Лойиҳа–конструкторлик фаолиятида:

– темир йўл бино ва иншоотларини халқаро тажрибаларга мувофиқ архитектуравий лойиҳалаш тамойиллари тўғрисида;

– фуқаро ва саноат бино ва иншоотларининг муҳандислик тизимлари ва жиҳозларини лойиҳалаш борасида тасаввурга эга бўлиши;

– темир йўл соҳасидаги турар–жой, жамоат ва саноат бино ва иншоотларини халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалашни;

– юк кўтарувчи қурилиш конструкциялари ва ускуналарини автоматлаштирилган лойиҳалашнинг стандарт воситаларидан фойдаланган ҳолда ҳисоблаш ва конструкциялаш;

– ички ва ташқи тўсиқ конструкцияларни ҳисоблашни ва лойиҳалашни.

– лойиҳавий ва ишчи техник ҳужжатларини тайёрлаш, яқунланган лойиҳавий–конструкторлик ишларини расмийлаштириш;

–ишлаб чиқилувчи лойиҳалар ва техник ҳужжатларни вазифалар, стандартлар, меъёрлар, техник шартлар ва бошқа ижро ҳужжатларига мувофиқ келишини таъминлаш қобилиятига эга бўлиши лозим.

Лойиҳа-конструкторлик фаолиятида:

–темир йўл бино ва иншоотларини халқаро тажрибаларга мувофиқ архитектуравий лойиҳалаш тамойиллари тўғрисида;

–фуқаро ва саноат бино ва иншоотларининг муҳандислик тизимлари ва жиҳозларини лойиҳалаш борасида тасаввурга эга бўлиши;

–темир йўл соҳасидаги турар–жой, жамоат ва саноат бино ва иншоотларини халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалашни;

–юк кўтарувчи қурилиш конструкциялари ва ускуналарини автоматлаштирилган лойиҳалашнинг стандарт воситаларидан фойдаланган ҳолда ҳисоблаш ва конструкциялаш;

–ички ва ташқи тўсиқ конструкцияларни ҳисоблашни ва лойиҳалашни.

–лойиҳавий ва ишчи техник ҳужжатларини тайёрлаш, якунланган лойиҳавий-конструкторлик ишларини расмийлаштириш;

–ишлаб чиқилувчи лойиҳалар ва техник ҳужжатларни вазифалар, стандартлар, меъёрлар, техник шартлар ва бошқа ижро ҳужжатларига мувофиқ келишини таъминлаш қобилиятига эга бўлиши лозим.

Ишлаб чиқариш–технологик фаолиятида:

- қурилиш объектларида уста (мастер), иш юритувчи (прораб) бўлиб ишлаш, қурилиш ишлаб чиқаришининг технологик жараёнларини бажариш ва маромига етказиш;

- турли қурилиш объектларининг айрим технологик жараёнларнинг ҳисобий–технологик хариталарини халқаро тажрибаларга мувофиқ тузиш ва қўллаш;

- қурилишда қўлланиладиган материаллар ва конструкцияларнинг сифатини назорат қилиш;

– турар–жой, жамоат ва саноат бинолари қурилишида технологик интизомга риоя қилинишини назорат қилиш;

– турар–жой, жамоат ва саноат бинолари қурилишида техник ҳужжатларни (ишларни бажариш графиклари, йўриқномалар, режалар, сметалар, материал ва жиҳозларга буюртмалар) халқаро тажрибаларга мувофиқ тузиш;

– намунавий технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни амалда қўллаш;

– илмий ва амалий фаолиятда автоматлаштирилган тизимларнинг инструментал воситалари ва муҳитларини ривожлантириш ва улардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиши лозим.

Ташкилий–бошқарув фаолиятида:

– ишлаб чиқариш фаолияти сифатини бошқариш жараёнларини халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқиш ва тадбиқ қилиш;

– ишлаб чиқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларини режалаштириш;

– халқаро тажрибаларга мувофиқ ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ва механизмларини ишлаб чиқиш;

– атроф–муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;

– муҳандислик ва конструкторлик ечимларини амалиётга тадбиқ қилиш;

– ишлаб чиқариш жараёнида сифатни бошқариш;

– ижрочилар жамоаси ишини халқаро тажрибаларга мувофиқ ташкил қилиш;

– фикрлар ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорини қабул қилиш;

– бирламчи конструкторлик, технологик ёки ишлаб чиқариш звено ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш;

– бажарилаётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажариш учун зарур бўлган ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш;

– ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф–муҳитни ва меҳнат хавфсизлигини назорат қилиш тизими талабларига мослигини мониторинг қилиш қобилиятига эга бўлиши керак.

2. 60730300 - Бино ва иншоотлар қурилиши (транспорт бинолари) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;

- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиш;

- ахборот технологияларини касбий фаолиятида қўллай билиши, ахборотларни йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;

- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида тасаввурга эга бўлиш.

2.2. Касбий компетенциялар:

- табиий-илмий фанлар билан махсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши;

- таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумкасбий билимларни, амалий кўникма ва уқувларни шакллантириши;

- таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

- ортогонал ва марказий проекциялашларга асосланган чизма геометрия усуллари, стандартлаш давлат тизими, конструкторлик ҳужжатлар мажмуаси, стандартлар, стандарт буюмлар ва конструкторлик ҳужжатлари;

- конструкция элементлари ва уларнинг ҳисоблаш схемаси, ички кучларни аниқлаш, кесиш усули, кучланиш ва унинг турлари, чўзилиш ва сиқилиш, Гук қонуни, чўзилиш ва сиқилишга ишлайдиган стерженларни мустаҳкамликка ҳисоблаш, намуналарни синаш орқали механик хусусиятларини аниқлаш;

- бино ва иншоотларнинг ҳисоблаш схемаси ва уларнинг кинематик анализи, таъсир чизиқлар назарияси, эластик системаларда кўчишларни аниқлаш, статик ноаниқ системалар ва уларни ҳисоблаш усуллари ҳамда узлуксиз балкалар, статик ноаниқ стерженли системаларни ҳисоблаш усуллари, иншоотларни ҳаракатланувчи юклар таъсирига ҳисоблаш усуллари;

- бино ва иншоотларни халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалашда ва қуришда геологик маълумотларни, ҳисоботни, харита, кесмаларни таҳлил қилиш бўйича, берилган

гидрогеологик маълумотларга асосан бино ва иншоотларнинг мустахкамлигини таъминлаш ҳамда тадқиқот ва қидирув босқичларига қўйиладиган талаблар;

- қурилиш материаллари ва буюмларини тадқиқ қилишнинг замонавий усуллари, композицион қурилиш материалларининг таркиби, нано, микро ва макроструктураси, хоссалари ва уларни тайёрлаш, ресурс ва энергия тежамкор, экологик ҳавфсиз технологиялари;

- турар-жой ва жамоат биноларининг ўзига хос хусусиятлари, уларга қўйиладиган талаблар, биноларнинг ҳажмий-тархий ва конструктив ечимлари, бинолар ва иншоотлар лойиҳалашнинг физик-техник асослари, турар-жой ва жамоат биноларини халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалаш;

- қурилиш тармоғининг республикамиз иқтисодиётида тутган ўрни ва ижтимоий-иқтисодий аҳамияти;

- қурилишда электр таъминоти системалари, қурилишда қўлланидаган электрпайвандлаш қурилмаларининг электр жиҳозлари;

- қурилиш машиналарининг турлари ва уларнинг қисмлари ҳақида умумий маълумотлар;

- иситиш, марказлаштирилган иссиқлик таъминоти тизимлари, биноларни сув таъминоти, оқова сув тармоқлари ва жиҳозлари, совитиш, шамоллатиш тизимлари, биноларнинг газ таъминоти;

- қурилишда метрология, стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва сифат назоратининг мамалакат иқтисодиётини ривожлантиришдаги илмий-амалий аҳамияти, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни экспортини таъминлаш учун халқаро стандарт талаблари;

- бино ва иншоотларнинг замин ва пойдеворлари, грунтли иншоотларни халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалаш, барпо этиш, уларнинг конструктив элементлари ва ечимларини замонавий ҳисоблаш усуллари;

- меҳнат физиологияси асослари ва ҳаёт фаолияти қулай шароитлари, антропоген омилларнинг объектлари, техникавий тизимлар ҳавфсизлигини таъминлаш лозим.

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, бакалавриятнинг асосий ўқув режа ва фан дастури (бакалаврият дастури), бино, иншоот, лойиҳа, халқаро тажрибаларга мувофиқ лойиҳалаш, автоматлаштирилган лойиҳалаш, иссиқлик ҳимояси, конструкция, ҳисоблаш, техник–иқтисодий кўрсаткичлар, конструктив ечим, конструктив система, қурилиш системаси, қурилишни ишлаб чиқариш, қурилиш материаллари, турар-жой бинолари, ҳажмий-тарҳий ечим, темирбетон конструкциялар, металл конструкциялар, ҳисобий юклар, деформация, бирикмалар, метрология, стандартлаштириш, саноат бинолари, сув таъминоти, канализация, шамоллатиш, замин, пойдевор, грунт, қурилишни уюштириш ва режалаш.

КЕЛИШУВ ВАРАҒИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

Тошкент давлат транспорт университети

Ректор О.Абдурахманов

202__ йил «__» _____
М.Ў.

КЕЛИШИЛДИ:

Ўзбекистон Республикаси
Транспорт вазирлиги

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги ҳузуридаги Олий таълимни
ривожлантириш тадқиқотлари ва
инноватор технологияларни татбиқ этиш
маркази

Вазир ўринбосари

 А.Муминов

Директор в.б. М.Эсонов

202__ йил «__» _____
М.Ў.

202__ йил «__» _____
М.Ў.

“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ
Персонални бошқариш ва кадрларни
тайёрлаш бошқармаси

Тошкент архитектура-қурилиш
институтини

Бошқарма
бошлиғи

 А. Хамролиев

202__ йил «__» _____
М.Ў.

Ректор

 Р. Ҳакимов

202__ йил «__» _____
М.Ў.